T.C.
UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ

ESAS NO : 2024/354
KARAR NO : 2024/325
KARAR TR : 07/10/2024

ÖZET:Davacının Çanakkale Halk EğitimMerkezinde usta öğretici olarak çalışırken iş akdinin emeklilik nedeniyle feshi nedeniyle, İş Kanunu'ndan kaynaklanan kıdem tazminatının ödenmesi istemiyle açılan davanın, ADLİ YARGI YERİNDE görülmesi gerektiği hk.

K A R A R

Davacı : S. K.
Vekili : Av. Z. L.
Davalı : Milli Eğitim Bakanlığı
Vekili : Av. S. Ç. K.

I. DAVA KONUSU OLAY

1. Davacı vekili, müvekkilinin 06/03/1991 - 30/03/2018 tarihleri arasındadavalı Bakanlığa bağlı Çanakkale Halk Eğitim Müdürlüğünde usta öğretici olarak görev yaptığını, 30/03/2018 tarihinde iş akdinin emeklilik nedeniyle feshedildiğini, kıdem tazminatının ödenmediğini, yine yıllık izinlerinin hiç kullandırılmadığını, bu nedenlerle fazlaya ilişkin hakları saklı kalmak üzere, 10 TL kıdem tazminatı, 10 TL yıllık izin alacaklarının faizi ile birlikte tahsili istemiyle adli yargı yerinde dava açmıştır.

II. UYUŞMAZLIĞA İLİŞKİN BAŞVURU SÜRECİ

A. Adli Yargıda

2. Çanakkale İş Mahkemesi 21/02/2023 tarih ve E.2022/286, K.2023/35 sayılı kararı ile, davacının iş sözleşmesinin 30/03/2018 tarihi itibariyle emeklilik sebebiyle sona erdirildiği, fesih gerekçesine göre davacının kıdem tazminatına hak kazandığı bununla birlikte yıllık izin talebinin reddi gerektiği anlaşılmakla davacının ıslah/bedel arttırım dilekçesi de dikkate alınarak davanın kısmen kabulüne karar vermiş, bu karara karşı istinaf isteminde bulunulmuştur.

3. **Bursa Bölge Adliye Mahkemesi 3. Hukuk Dairesi 30/05/2023 tarih ve E.2023/1110, K.2023/1250 sayılı kararı** ile, davalı tarafin istinaf başvurusunun kabulü ile Çanakkale İş Mahkemesinin 2022/286 Esas - 2023/35 Karar sayılı ilamının 6100 sayılı HMK'nın 353/1-b-2 maddesi gereğince kaldırılmasına, dava konusu uyuşmazlığın çözüm yeri idari yargı olduğundan, HMK'nın 114/1-b, 115/2 maddeleri uyarınca yargı yolunun caiz olmaması nedeniyle davanın usulden reddine karar vermiş, bu karara karşı temyiz isteminde bulunulmuş, Yargıtay 9. Hukuk Dairesi 08/01/2024 tarih ve E.2023/14833, K.2024/46 sayılı kararı ile, Bölge Adliye Mahkemesi kararının onanmasına kesin olarak karar vermiş, bu karar kesinleşmiştir. Bölge Adliye Mahkemesi kararının ilgili kısmı şöyledir:

> *"...Somut olayda, davacının, davalıya bağlı Halk Eğitim Merkezi Müdürlüğü işyerinde Devlet Memurları Kanunu'nun 89.maddesine tabi olarak birim saat ücreti karşılığında çalıştığı ihtilafsızdır.Bunun yanında 657 sayılı Kanun'un 89. maddesinin verdiği yetkiye dayanılarak hazırlanan Esaslarda, ders görevi alacakların taşıması gereken nitelikler, göreve alınma, çalışma koşulları ile yapılacak ödemeler önceden düzenlenmiş, idareye göreve alma ve sonlandırma gibi konularda üstün yetkiler verilmiştir.*
>
> *Yukarıda yapılan açıklamalardan da anlaşıldığı üzere taraflar arasında bir iş sözleşmesinin varlığından bahsetmek mümkün olmadığı, davacı ile Bakanlığa bağlı Halk Eğitim Merkezi Müdürlüğü arasındaki ilişkinin idarece yapılan görevlendirmeye dayalı olduğu, göreve alınma, çalışma koşulları ile ödenecek ücretin statü hukuku içinde düzenlendiği sabittir. Yargıtay Hukuk Genel Kurulu'nun 2019/9-786 Esas 2021/1518 Karar sayılı içtihatı da bu doğrultudadır. Ayrıca, Sosyal Güvenlik Hukuku açısından primlerin 5510 sayılı Kanun'un 4/a maddesi kapsamında Sosyal Güvenlik Kurumu'na ödenmesi, davacının özel hukuk kapsamında sözleşme ile çalıştığını göstermez (Yargıtay Hukuk Genel Kurulu'nun, 30.11.2021 tarih,2019/9-786 esas, 2021/1518 karar sayılı kararı; Yargıtay 9. Hukuk Dairesi'nin 16.06.2020 tarih, 2016/19230 esas, 2020/6243 karar sayılı kararı). Bu nedenlerle davacının usta öğretici görevi ile Halk Eğitim Merkezinde çalışmasının iş sözleşmesine dayanmadığı, usta öğreticinin 4857 sayılı Kanun kapsamında işçi sayılmadığı, taraflar arasındaki ilişkinin, statü hukuku kapsamında 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 89. Maddesi hükümlerine dahil olduğu, ihtilafında*

idari yargının görevlerinden olduğu, mahkemeceHMK'nın 114/1-b, 115/2 maddeleri uyarınca yargı yolunun caiz olmaması nedeniyle dava şartı yokluğundan davanın usulden reddine karar verilmesi gerekirken davanın esasına girilerek kısmen kabulüne karar verilmesi hatalı olmuştur. Dava şartları kamu düzeninden olduğundan yargılamanın her safasında resen dikkate alınmalıdır.

Açıklanan nedenlerle, iş bu davaya konu uyuşmazlığının çözüm yeri idari yargı olup, 6100 sayılı HMK'nın 114/1-b ve 115. maddeleri uyarınca, yargı yolunun caiz olmamasına dair dava şartı yokluğundan davanın usulden reddine karar vermek gerekmiş ve aşağıdaki şekilde karar verilmiştir

HÜKÜM:

A-Davalı tarafın istinaf başvurusunun kabulü ile Çanakkale İş Mahkemesinin 2022/286 Esas - 2023/35 Karar sayılı ilamının 6100 sayılı HMK'nın 353/1-b-2 maddesi gereğince KALDIRILMASINA,

B-Dava konusu uyuşmazlığın çözüm yerinin idari yargı olduğundan, HMK'nın 114/1-b, 115/2 maddeleri uyarınca yargı yolu caiz olmaması nedeniyle davanın usulden REDDİNE,..."

4. Davacı vekili bu kez, fazlaya ilişkin hakları saklı kalmak üzere, 10 TL kıdem tazminatı alacağınınİş akdine son verildiği tarihten itibaren işleyecek yasal faizi ile birlikte tahsili istemiyle idari yargı yerinde dava açmıştır.

B. İdari Yargıda

5. **Çanakkale 1. İdare Mahkemesi 13/06/2024 tarih ve E.2024/470 sayılı kararı**ile, davanın adli yargının görev alanına girdiği sonucuna varıldığından, bakılan davada Mahkemelerinin görevsizliğine, 2247 sayılı Uyuşmazlık Mahkemesinin Kuruluş ve İşleyişi Hakkında Kanunu'nun 19. maddesi uyarınca görevli yargı yerinin belirlenmesi için Mahkemelerinin E.2024/470 sayılı dosyasının, Çanakkale İş Mahkemesi'nin E.2022/286 sayılı dosyasının ilgili Mahkemesinden temin edilmek suretiyle işbu dava dosyası ile birlikte Uyuşmazlık Mahkemesine gönderilmesine, dosya incelemesinin Uyuşmazlık Mahkemesince karar verilinceye kadar ertelenmesine karar vermiştir. Kararın ilgili kısmı şöyledir:

"...Dosyanın incelenmesinden; Halk Eğitim Merkezi Müdürlüğünde usta öğretici olarak çalışan davacının 30.03.2018 tarihi itibariyle emekliye ayrıldığı,06/03/1991-30/03/2018 tarihleri arasındaki kıdem tazminatının ödenmediğinden bahisle, usta öğretici olarak çalıştığı döneme ilişkin,fazlaya ilişkin hakları saklı kalmak kaydı ile 10,00 TL kıdem tazminatının ödenmesine karar verilmesi istemiyle açmış olduğu davada Çanakkale İş Mahkemesinin 21/02/2023 tarih ve E:2022/286 K:2023/35 sayılı davanın kabulü kararınınBursa Bölge Adliye Mahkemesi 3. Hukuk Dairesi'nin 30/05/2023 tarih ve E:2023/1110 K:2023/1250 sayılı kararı ile görev yönünden bozulması ve akabinde karara yapılan temyiz başvurusununYargıtay 9. Hukuk Dairesi'nin E:2023/14833 K:2024/46 sayılı kararı ile reddedilmesi üzerine, kıdem tazminatı alacağına ilişkin olarak huzurdaki davanın açıldığı anlaşılmaktadır.

Uyuşmazlıkta yukarıda hükmüne yer verilen mevzuat hükümleri dikkate alındığında davacı ile davalı idare arasında bir hizmet ilişkisinin kurulduğu ve davacının talep etmekte olduğu tazminatın İş Kanunu'ndan kaynaklanan haklardan olduğu anlaşıldığından, uyuşmazlığın adli yargı yerinde bakılacağı sonucuna varılmıştır.

Nitekim; Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümü'nün28/11/2022 tarih ve E:2022/576 K:2022/615 sayılı 18/12/2023 tarih ve E: 2023/591K:2023/744 sayılıve 01/04/2024 gün ve E:2024/90 K:2024/148 sayılı kararları da bu yöndedir..."

6. Çanakkale 1. İdare Mahkemesince 2247 sayılı Kanun'un 19. maddesi uyarınca görevli yargı yerinin belirlenmesi için dava dosyaları Uyuşmazlık Mahkemesine gönderilmiştir.

III. İLGİLİ HUKUK

7. 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanunu'nun, 01/10/2008 tarihinde yürürlüğe giren 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nun 106. maddesi ile yürürlükten kaldırılan2. maddesinin birinci fıkrası şöyledir:

"Bir hizmet akdine dayanarak bir veya birkaç işveren tarafından çalıştırılanlar bu Kanun'a göre sigortalı sayılırlar."

8. 506 sayılı Kanun'un *"Uyuşmazlıkların Çözüm Yeri"* başlıklı mülga 134. maddesi şöyledir:

"Bu Kanun'un uygulanmasından doğan uyuşmazlıklar, yetkili iş mahkemelerinde veya bu davalara bakmakla görevli mahkemelerde görülür."

9. 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nun*"Tanımlar"* başlıklı3. maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

"Bu Kanunun uygulanmasında;

...

6) Sigortalı: Kısa ve/veya uzun vadeli sigorta kolları bakımından adına prim ödenmesi gereken veya kendi adına prim ödemesi gereken kişiyi,

...

ifade eder.

..."

10. 5510 sayılı Kanun'un 79. madde ile başlayan 4. kısmında, primlere ilişkin hükümlere yer verilmiştir.

11. 5510 sayılı Kanun'un "*Uyuşmazlıkların çözüm yeri*" başlıklı 101. maddesi şöyledir:

"Bu Kanunda aksine hüküm bulunmayan hallerde, bu Kanun hükümlerinin uygulanmasıyla ilgili ortaya çıkan uyuşmazlıklar iş mahkemelerinde görülür."

12. 4857 sayılı İş Kanunu'nun *"Amaç ve kapsam"* başlıklı 1. maddesi şöyledir:

"Bu Kanunun amacı işverenler ile bir iş sözleşmesine dayanarak çalıştırılan işçilerin çalışma şartları ve çalışma ortamına ilişkin hak ve sorumluluklarını düzenlemektir.

Bu Kanun, 4 üncü Maddedeki istisnalar dışında kalan bütün işyerlerine, bu işyerlerinin işverenleri ile işveren vekillerine ve işçilerine faaliyet konularına bakılmaksızın uygulanır.

İşyerleri, işverenler, işveren vekilleri ve işçiler, 3 üncü maddedeki bildirim gününe bakılmaksızın bu Kanun hükümleri ile bağlı olurlar."

13. 4857 sayılı Kanun'un8. maddeyle başlayan "*İş Sözleşmesi, Türleri ve Feshi*" başlıklı İkinci Bölümünde kıdem tazminatı, ücretli izin, bildirim süresinden kaynaklanan yükümlülük ve haklara ilişkin hususlarayer verilmiştir.

14. 7036 sayılı İş Mahkemeleri Kanunu'nun "*İş mahkemelerinin kuruluşu*" başlıklı 2. maddesi şöyledir:

"(1) İş mahkemeleri, Hâkimler ve Savcılar Kurulunun olumlu görüşü alınarak, tek hâkimli ve asliye mahkemesi derecesinde Adalet Bakanlığınca lüzum görülen yerlerde kurulur. Bu mahkemelerin yargı çevresi, 26/9/2004 tarihli ve 5235 sayılı Adlî Yargı İlk Derece Mahkemeleri ile Bölge Adliye Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yetkileri Hakkında Kanun hükümlerine göre belirlenir.

(2) İş durumunun gerekli kıldığı yerlerde iş mahkemelerinin birden fazla dairesi oluşturulabilir. Bu daireler numaralandırılır. İhtisaslaşmanın sağlanması amacıyla, gelen işlerin yoğunluğu ve niteliği dikkate alınarak, daireler arasındaki iş dağılımı Hâkimler ve Savcılar Kurulu tarafından belirlenebilir. Bu kararlar Resmî Gazete'de yayımlanır. Daireler, tevzi edilen davalara bakmak zorundadır.

(3) İş mahkemesi kurulmamış olan yerlerde bu mahkemenin görev alanına giren dava ve işlere, o yerdeki asliye hukuk mahkemesince, bu Kanundaki usul ve esaslara göre bakılır."

15. 7036 sayılı Kanun'un "*Dava şartı olarak arabuluculuk*" başlıklı 3. maddesinin (1) numaralı fıkrası şöyledir:

"(1) Kanuna, bireysel veya toplu iş sözleşmesine dayanan işçi veya işveren alacağı ve tazminatı ile işe iade talebiyle açılan davalarda, arabulucuya başvurulmuş olması dava şartıdır."

16. 7036 sayılı Kanun'un *"Görev"* başlıklı 5. maddesi şöyledir:

"(1) İş mahkemeleri;

a) 5953 sayılı Kanuna tabi gazeteciler, 854 sayılı Kanuna tabi gemiadamları, 22/5/2003 tarihli ve 4857 sayılı İş Kanununa veya 11/1/2011 tarihli ve 6098 sayılı Türk Borçlar Kanununun İkinci Kısmının Altıncı Bölümünde düzenlenen hizmet sözleşmelerine tabi işçiler ile işveren veya işveren vekilleri arasında, iş ilişkisi nedeniyle sözleşmeden veya kanundan doğan her türlü hukuk uyuşmazlıklarına,

b) İdari para cezalarına itirazlar ile 5510 sayılı Kanunun geçici 4 üncü maddesi kapsamındaki uyuşmazlıklar hariç olmak üzere Sosyal Güvenlik Kurumu veya Türkiye İş Kurumunun taraf olduğu iş ve sosyal güvenlik mevzuatından kaynaklanan uyuşmazlıklara,

c) Diğer kanunlarda iş mahkemelerinin görevli olduğu belirtilen uyuşmazlıklara, ilişkin dava ve işlere bakar."

17. 7036 sayılı Kanun'un "*Geçiş Hükümleri*" başlıklı geçici 1. maddesi şöyledir:

"(1) Mülga 5521 sayılı Kanun gereğince kurulan iş mahkemeleri, bu Kanun uyarınca kurulmuş iş mahkemeleri olarak kabul edilir. Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce açılmış olan davalar, açıldıkları mahkemelerde görülmeye devam olunur.

(2) Bu Kanunun dava şartı olarak arabuluculuğa ilişkin hükümleri, bu hükümlerin yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla ilk derece mahkemeleri ve bölge adliye mahkemeleri ile Yargıtayda görülmekte olan davalar hakkında uygulanmaz.

(3) Başka mahkemelerin görev alanına girerken bu Kanunla iş mahkemelerinin görev alanına dâhil edilen dava ve işler, iş mahkemelerine devredilmez; kesinleşinceye kadar ilgili mahkemeler tarafından görülmeye devam olunur.

(4) İlk derece mahkemeleri tarafından bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce verilen kararlar, karar tarihindeki kanun yoluna ilişkin hükümlere tabidir."

IV. İNCELEME VE GEREKÇE

A. İlk İnceleme

18. Uyuşmazlık Mahkemesinin Kenan YAŞAR'ın Başkanlığında, Üyeler Doğan AĞIRMAN, Eyüp SARICALAR, Seyfi HAN, Ahmet ARSLAN, Mahmut BALLI ve Bilal ÇALIŞKAN'ınkatılımlarıyla yapılan 07/10/2024 tarihli toplantısında;2247 sayılı Kanun'un 27. maddesi uyarınca yapılan incelemeye göre, idare mahkemesince, anılan Kanun'un 19. maddesine göre başvuruda bulunulmuş olduğu, adli ve idari yargı yerleri arasında kıdem tazminatı yönünden olumsuz görev uyuşmazlığı doğduğu, idari yargı dosyasının ekinde adli yargı dosyası ile birlikte Uyuşmazlık Mahkemesine gönderildiği ve usule ilişkin herhangi bir noksanlık bulunmadığı anlaşıldığından, görev uyuşmazlığının esasının incelenmesine oy birliği ile karar verildi.

B. Esasın İncelenmesi

19. Raportör-Hâkim Gülşen AKAR PEHLİVAN'ın, davanın çözümünde adli yargının görevli olduğu yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan, ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Halil İbrahim ÇİFTÇİ'nin davada adli yargının, Danıştay Savcısı Yakup BAL'ın ise davada idari yargının görevli olduğu yolundaki sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra, gereği görüşülüp düşünüldü:

20. Dava, davacının Halk Eğitim Müdürlüğünde usta öğretici olarak çalışmakta iken, 30/03/2018 tarihinde iş akdinin emeklilik nedeniyle feshedildiğini belirterek, fazlaya ilişkin hakları saklı kalmak üzere ödenmediği ileri sürülen kıdem tazminatının yasal faizi ile birlikte tahsili istemiyle açılmıştır.

21. Davacının, idareyle arasında bir hizmet ilişkisi kurulduğu, talep edilen tazminat alacağının İş Kanunu'ndan kaynaklanan haklardan olduğu dikkate alındığında, uyuşmazlığın özel hukuk hükümlerine göre görüm ve çözümünde adli yargı yerinin görevli olduğu sonucuna varılmıştır.

22. Yukarıda belirtilen hususlar göz önünde bulundurularak; Çanakkale 1. İdare Mahkemesinin başvurusunun kabulü ile Bursa Bölge Adliye Mahkemesi 3. Hukuk Dairesinin 30/05/2023 tarih ve E.2023/1110, K.2023/1250 sayılı görevsizlik kararının kaldırılması gerekmiştir.

V. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A.Davanın çözümünde ADLİ YARGININ GÖREVLİ OLDUĞUNA,

B. Çanakkale 1. İdare Mahkemesinin BAŞVURUSUNUN KABULÜ ile Bursa Bölge Adliye Mahkemesi 3. Hukuk Dairesinin 30/05/2023 tarih ve E.2023/1110, K.2023/1250 sayılı GÖREVSİZLİK KARARININ KALDIRILMASINA,

07/10/2024 tarihinde, OY BİRLİĞİ İLE KESİN OLARAK karar verildi.

Başkan Vekili	Üye	Üye	Üye
Kenan	Doğan	Eyüp	Seyfi
YAŞAR	AĞIRMAN	SARICALAR	HAN

Üye	Üye	Üye
Ahmet	Mahmut	Bilal
ARSLAN	BALLI	ÇALIŞKAN